

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: SOCIOLOGIA

ASSIGNATURA: 21089 SOCIOLOGIA DE LA FAMÍLIA (6 Crèdits)

DURADA: Primer Semestre

CURS: Segon Curs (Obligatòria)

CURS ACADÈMIC: 2007/2008

Professora: Anna Escobedo

Classes Grup 1 matí: dimarts 11-13:00h i divendres 13-14:00h

Classes Grup 51 tarda: dimarts 18:30-20:30h i divendres 19:30-20:30h

Tutories: Dimarts 13-13:30h i 15-16h - Divendres de 14-14:30 i 15-16h

Despatx B3-191 - Telèfon despatx: 93-581 2416

Espai de tutoria a CAMPUS VIRTUAL

Correu Electrònic: Anna.Escobedo@uab.es

1. Objectius del curs	1
2. Continguts teòrics	2
3. Treballs pràctics.....	3
4. Sistema d'avaluació.....	5
5. Campus Virtual.....	5
6. Calendari i lliuraments	5
7. Bibliografia.....	6

1. Objectius del curs

La finalitat de l'assignatura és proporcionar a l'estudiant les eines conceptuals, teòriques i metodològiques per a comprendre: la família com a institució social; la relació entre estructura i canvi social i familiar; i les noves realitats familiars a les societats modernes avançades. En segon terme s'aborden a classe pautes i procediments per a que l'alumne aprengui a aplicar aquest coneixement en diferents àmbits d'exercici professional propis dels sociòlegs; en particular en el disseny, implementació o valoració de polítiques i

programes públics o privats adreçats a famílies, o en els que intervé la dimensió familiar de forma rellevant.

El curs és semestral i s'estructura en tres parts:

Iª Part: La família des d'una perspectiva transcultural i històrica. En aquesta primera part els estudiants adquireixen les nocions bàsiques per a l'anàlisi de la institució familiar des de diferents perspectives teòriques i situen la família occidental en el marc d'altres sistemes de parentiu i de matrimoni. Partint del coneixement i interessos inicials que els estudiants tenen sobre la família, la professora els ajuda a convertir el tema en objecte d'estudi i anàlisi des d'una perspectiva sociològica.

IIª Part: Estructura i transformacions familiars a Catalunya i Espanya en el context de la UE. En la segona part del curs els estudiants adquireixen una visió panoràmica de les principals dimensions i indicadors entorn al nostre sistema familiar i a les transformacions que està experimentant (per ex. indicadors sobre cohabitació, ruptura i recomposició familiar; nous estils de parentalitat...) . A les classes pràctiques els estudiants es familiaritzen amb l'ús de les principals bases de dades harmonitzades (en l'àmbit de la Unió Europea i de la OCDE), accessibles per Internet, emprades en l'anàlisi i recerca relacionada amb l'àmbit familiar. Sobre la base de resultats de recerca recent, s'analitzaran noves necessitats i problemàtiques socials que emergeixen de les transformacions socials i familiars.

IIIª. Part: Polítiques familiars. En la tercera del curs els estudiants analitzen el repartiment de la provisió de benestar a les persones entre l'Estat, el mercat i la família. S'estudia el desenvolupament de les polítiques familiars a Europa, Espanya i Catalunya, i els principals instruments o programes de suport a les persones amb responsabilitats familiars (fills menors o adults dependents a càrrec). Al final d'aquesta part es fa un treball pràctic d'aplicació dels coneixements apresos a l'anàlisi de polítiques familiars concretes.

2. Continguts teòrics

I. La família des d'un punt de vista transcultural i històric

- Sistemes de parentiu i de matrimoni
- Patriarcat i legitimitat
- Característiques de la família occidental
- Models de família i transicions familiars

II. Estructura de la família a Catalunya i a Espanya

- Canvis recents en la família del nostre país
- Anàlisi de la composició de les llars
- Transformacions del cicle familiar
- Les noves llars: rols sexuals i familiars; relacions entre pares i fills

III. Polítiques familiars

Família i Estat del benestar

Definició i dimensions de les polítiques familiars

El suport econòmic a les famílies: política fiscal i transferències monetàries

Polítiques de conciliació entre la vida laboral i familiar

Serveis i ajuts adreçats a les famílies amb fills

Serveis i ajuts adreçats a les famílies amb persones dependents

L'evolució de les polítiques familiars a Europa. Els debats actuals

3. Treballs pràctics

Motivades entorn a l'anàlisi de problemàtiques socials d'actualitat, les pràctiques s'orienten a l'aplicació dels coneixements teòrics i a l'adquisició de procediments metodològics. Aquests treballs pràctics inclouen:

- I. **Octubre: Història del treball familiar** Treball individual i en grup sobre la història del treball de les dones en les nostres famílies, i sobre com s'hi ha combinat el treball productiu remunerat i el reproductiu no remunerat. A la carpeta de Materials de Campus Virtual, els estudiants poden trobar el dossier d'aquesta pràctica amb les orientacions i guió per a dur-la a terme. El termini de lliurament de la part individual d'aquesta pràctica serà dimarts 16 d'octubre de 2007. Extensió aproximada del treball 6 planes.
- II. **Novembre: Indicadors comparatius** Cerca guiada en bases de dades accessibles per Internet dels instituts oficials d'estadística, d'Eurostat i de l'OCDE. Confecció i anàlisi de taules de dades i gràfiques. Construcció i interpretació d'indicadors sobre:
 - a. Les llars (cens i padró, INE)
 - b. Indicadors comparatius sociodemogràfics (cohabitació i matrimoni, fecunditat i divorci a la UE, Eurostat)
 - c. Indicadors comparatius sobre conciliació de la vida laboral i familiar (Enquesta Europea de Població Activa, Eurostat).
 - d. Indicadors comparatius sobre política familiar (Estadística de despesa en protecció social, Eurostat)
 - e. La base de dades sobre família i polítiques familiars de la OCDE

| Es preveu realitzar sessions pràctiques a l'aula d'ordinadors els divendres del mes de novembre. Un cop quedi fixada la dimensió de cada grup es programaran les dates d'aquestes sessions. Cada pràctica s'orienta a la realització durant la classe d'un petit exercici i comentari de dades per parelles. Aquestes pràctiques requereixen assistència i són avaluades, però no comporten treball addicional fora de l'espai de classe.

III. Desembre: Treball de síntesi i comentari de lectures.

L'objectiu es adquirir l'hàbit de prendre notes i fer esquemes de les lectures de sociologia de la família, retenint les principals idees de forma que resultin útils per als interessos de l'estudiant. Al dossier de publicacions, els estudiants trobaran les orientacions per a terme aquest treball a partir d'una selecció de tres lectures d'aquest dossier. El termini de lliurament de la part individual d'aquesta pràctica serà dimarts 4 de desembre de 2007. Extensió aproximada del treball 6 pàgines.

IV. Gener: Exploració dels efectes de polítiques socials i familiars a partir de l'anàlisi de casos

Treball individual de confecció de casos i anàlisi en grup. Com afecten noves lleis socials en l'àmbit de les llars i les famílies? Exploració dels efectes de l'aplicació de noves lleis de política social i familiar, a partir de casos concrets i dels coneixements adquirits en l'assignatura. Les propostes de treball individual podran girar entorn a:

- a. *La Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes*
- b. *La Llei 8/2006, de 6 de juliol, de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral, del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya.*
- c. *La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència*
- d. La nova regulació del matrimoni i del divorci de juliol de 2005, en particular sobre algun dels següents aspectes: la introducció del matrimoni homosexual, del divorci exprés o la regulació de la custòdia compartida.
- e. La regulació de la primera etapa d'educació i atenció infantil 0-3 a partir de la nova *Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació*, i el seu desplegament a Catalunya.
- f. Contribuir a la realització d'un dossier de premsa electrònic relacionat amb el seguiment d'aquestes polítiques.

El termini de lliurament de la part individual d'aquesta pràctica serà dimarts 8 de gener de 2007. Extensió aproximada del treball 5 pàgines.

Els estudiants que desitgin millorar la qualificació final a efectes d'expedient acadèmic, perquè vulguin optar a estudis de tercer cicle o per propi interès, tindran l'opció a desenvolupar alguna d'aquestes propostes realitzades a classe, amb un treball voluntari addicional més extens, individual o en grup de 2 alumnes màxim, tutoritzat per la professora. Aquests treballs s'hauran de lliurar abans de la realització de l'examen final del mes de febrer.

4. Sistema d'avaluació

- El conjunt de treballs pràctics comptarà el 50% de la qualificació (1,25 punts cada bloc).
- Avaluació escrita a final de curs (50% de la qualificació). **Per aprovar el conjunt de l'assignatura s'haurà d'obtenir al menys un 4 en aquesta part de l'avaluació.**
- La realització voluntària d'un treball d'aprofundiment individual, s'orienta a estudiants especialment interessats en l'assignatura o en algun dels seus aspectes. El treball podrà servir per pujar la nota, en cap cas la baixarà, però per a que ajudi a millorar l'avaluació final s'haurà d'aprovar l'assignatura.

Per presentar-se als exàmens caldrà haver seguit el programa d'avaluació continuada, en els termes expressats en aquest programa, o bé amb les adaptacions que s'acordin amb la professora a través de tutoria individualitzada i per raons justificades.

5. Campus Virtual

L'assignatura s'imparteix seguint el format bimodal, és a dir presencial amb el suport del Campus Virtual, que proveeix una plataforma de reforç de comunicació entre la professora i els estudiants, i en particular un espai de tutoria individualitzat.

Al Campus Virtual de l'assignatura s'hi van penjant informacions i documentació útils per al desenvolupament de l'assignatura, així com bibliografia i lectures disponibles en format electrònic, articles de premsa o les lleis en matèria de política familiar o social que analitzarem al final del curs.

6. Calendari i lliuraments

Les classes s'inicien el dimarts 25 de setembre i finalitzen el divendres 18 de gener.

Els terminis de lliurament de treballs individuals són els següents:

- 16 d'octubre: Treball individual sobre la història del treball de les dones a la família. Es lliurarà en versió paper (un original grapat amb el nom i el grup, i 4 còpies grapades sense nom). Les còpies seran retornades a l'estudiant.
- 4 de desembre: Treball individual de síntesi i comentari de lectures. Es lliurarà en versió electrònica a la carpeta de lliuraments de Campus Virtual.
- 8 de gener: Treball individual d'exploració de l'ús i efectes de polítiques familiars. Es lliurarà en versió electrònica a la carpeta de lliuraments de Campus Virtual.

L'examen final tindrà lloc divendres 1 de febrer de 2008 a les 16h.

L'exàmen de recuperació tindrà lloc dimecres 9 de juliol de 2008 a les 16h.

7. Bibliografia

La bibliografia de referència per al seguiment del conjunt de l'assignatura que es proposa és la següent.

Alberdi, Inés (1999). *La nueva familia española*. Madrid: Taurus.

Flaquer, Lluís (1998). *El destino de la familia*. Barcelona: Ariel.

Flaquer, Lluís (2000). *Les polítiques familiars en una perspectiva comparada*. Col·lecció Estudis Socials núm. 3. Barcelona: Fundació "la Caixa". Edició electrònica disponible a Internet en català i castellà: www.fundacio.lacaixa.es

Flaquer, Lluís (ed.) (2002). *Informe sobre la situació de la família a Catalunya: Un intent de diagnòstic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Segalen, Martine (2004) *Antropología histórica de la familia*. Madrid: Taurus. Última edició.

Aquesta bibliografia s'amplia pels diferents capítols. A través de la copisteria es facilitarà un dossier amb lectures de referència del curs, cada estudiant de l'assignatura en farà una selecció de tres que haurà de resumir i comentar al llarg del curs.

Beck-Gernsheim, E. (2003) *La reinvençió de la familia*. Barcelona: Paidós

Brullet, C. (coord.) (2000) Famílies: Espais, Ruptures i Polítiques. Monogràfic sobre Família. *Revista de l'Associació Catalana de Sociologia*, Num.12 juliol. Disponible en versió electrònica a la Web de l'Associació Catalana de Sociologia: <http://www.iec.es/institucion/societats/ACSociologia/Publicacions/Revistes/num12index.htm>

Escobedo, A. (2002) 'Les llicències parentals i l'atenció infantil pels menors de 3 anys Catalunya' a Flaquer, Ll. (ed.) (2002) *Informe sobre la situació de la família a Catalunya. Un intent de diagnòstic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pp.133-171.

Escobedo, A. (2000), 'Les llicències laborals per a mares i pares amb fills menors de 3 anys. Una comparació dels sistemes vigents a Dinamarca, Finlàndia i Espanya', a *Revista de l'Associació Catalana de Sociologia*, Num.12, pp.187-213. Disponible a: <http://www.iec.es/institucion/societats/ACSociologia/Publicacions/Revistes/num12index.htm>

Escobedo, A. & Flaquer, Ll. (2004) "Cambios familiares, políticas familiares y de conciliación de la vida laboral y personal" en Obeso, C. (dir.) et al. (2004) *Tercer Informe Ranstad. Calidad del Trabajo en la Europa de los Quince: Las políticas de conciliación*. Publicat en format electrònic per l'Institut d'Estudis Laborals d'ESADE. [Disponible al Campus Virtual de l'assignatura]

Flaquer, Lluís (1999). *La estrella menguante del padre*. Barcelona: Ariel.

Flaquer, L., Almeda, E. y Navarro, L. (2006) *Monoparentalidad e infancia*. Barcelona: Fundació "la Caixa". <http://www.es.lacaixa.comunicacions.com/es/pfes.php?idioma=esp&llibre=20>

Flaquer, L., Almeda, E. i Navarro, L. (2006). Monoparentalitat i infància. Barcelona: Fundació "la Caixa". <http://www.es.lacaixa.comunicacions.com/es/pfes.php?idioma=cat&llibre=20>

Fromm, E.; Horkheimer, M.; Parsons, T. et al. (1986) *La Familia*, (introducció de Ralph Linton i traducció de Jordi Solé-Tura). Barcelona: Península, 6ª edició.

Iglesias de Ussel, J. and G. Meil Landwerlin (2001). *La política familiar en España*. Barcelona: Ariel.

Meil Landwerlin, Gerardo (2006). *Pares i fills a l'Espanya actual*. Col·lecció Estudis Socials núm. 19. Barcelona: Fundació "la Caixa". Edició electrònica disponible a Internet en català i castellà: www.fundacio.lacaixa.es

Moss, Peter & Margaret O'Brien (2006) *International Review of Leave Policies and Related Research 2006 (Employment Relations Research Series No 57)*. Department of trade and Industry, UK, accessible a <http://www.dti.gov.uk/files/file31948.pdf>.

Parella, Sònia (2000). "Les polítiques familiars en España". A J. Adelantado i J. Noguera (ed.) *Cambios en el Estado del Bienestar*. Barcelona. Icària.